

Έναρξη του συνεδρίου «Οι Χριστιανοί της Μέσης Ανατολής» στη Θεολογική Σχολή του ΑΠΘ

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Με τις δραματικές εξελίξεις στη Μέση Ανατολή στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος και με αφορμή τους κινδύνους και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ολοένα συρρικνούμενες χριστιανικές κοινότητες στην ευρύτερη περιοχή, ξεκίνησε απόψε στη Θεολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το διήμερο διεθνές επιστημονικό συνέδριο με τίτλο: «Οι Χριστιανοί της Μέσης Ανατολής: Προκλήσεις και Προοπτικές».

Το συνέδριο επιχειρεί να ανοίξει έναν ουσιαστικό επιστημονικό και εκκλησιαστικό

διάλογο γύρω από τις γεωπολιτικές ανακατατάξεις, τις θρησκευτικές εντάσεις και τις προοπτικές επιβίωσης των ιστορικών χριστιανικών κοινοτήτων στην περιοχή όπου γεννήθηκε και εξαπλώθηκε ο χριστιανισμός.

Στην έναρξη των εργασιών, ο αντιπρύτανης του ΑΠΘ και διευθυντής του μεταπτυχιακού προγράμματος «Θρησκεία, Γεωπολιτική και Διεθνής Ασφάλεια», καθηγητής Νικόλαος Μαγγιώρος, χαρακτήρισε τη Μέση Ανατολή «μια περιοχή που φλέγεται», υπογραμμίζοντας, ωστόσο, ότι παραμένει ταυτόχρονα «η γη όπου γεννήθηκε και διαδόθηκε ο χριστιανισμός». Όπως σημείωσε, παρά τις συγκρούσεις, τις μετακινήσεις πληθυσμών και τις σύνθετες προκλήσεις των τελευταίων δεκαετιών, οι χριστιανικές κοινότητες «αντέχουν και συνεχίζουν να αποτελούν φωνές ειρήνης και συνύπαρξης, αλλά και φορείς ανθρωπιστικών αξιών».

Ο κ. Μαγγιώρος τόνισε ότι το συνέδριο εντάσσεται στον στρατηγικό σχεδιασμό του μεταπτυχιακού προγράμματος και φιλοδοξεί να αποτελέσει «χώρο ουσιαστικού προσβληματισμού, επιστημονικής ανταλλαγής απόψεων και διαλόγου», εστιάζοντας τόσο στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι χριστιανοί της Μέσης Ανατολής όσο και στον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν στο μέλλον της περιοχής. «Η προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας, η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ειρηνικής συνύπαρξης είναι ζητήματα που δεν αφορούν μόνο τις τοπικές κοινότητες, αλλά ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Μαγγιώρος.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και ο πρόεδρος του ΑΠΘ Κυριάκος Αναστασιάδης, ο οποίος στάθηκε στην ιστορική διαδρομή των χριστιανικών κοινοτήτων της Μέσης Ανατολής και στον καθοριστικό ρόλο που διαδραμάτισαν στην εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τον διαθρησκευτικό διάλογο. «Σήμερα, οι χριστιανοί της Μέσης Ανατολής βρίσκονται μπροστά σε σύνθετες προκλήσεις που συνδέονται με πολέμους, μετακινήσεις πληθυσμών, θρησκευτικές εντάσεις και ζητήματα ασφάλειας», σημείωσε, προσθέτοντας ότι η κατανόηση αυτών των φαινομένων απαιτεί «διεπιστημονική προσέγγιση και ουσιαστική επιστημονική ανάλυση».

Ο κ. Αναστασιάδης επεσήμανε ακόμη ότι η Θεολογική Σχολή και τα ακαδημαϊκά προγράμματα που εξετάζουν τη σχέση θρησκείας, πολιτικής και γεωπολιτικής συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη επιστημονικού διαλόγου για μια περιοχή όπου «η θρησκεία εξακολουθεί να επηρεάζει πολιτικές εξελίξεις, κοινωνικές δυναμικές και ζητήματα ασφάλειας». Όπως υπογράμμισε, το συνέδριο φιλοδοξεί να λειτουργήσει ως «χώρος ανταλλαγής γνώσης, εμπειριών και προβληματισμού», υπενθυμίζοντας «τη σημασία του πολιτικού διαλόγου, της θρησκευτικής

ελευθερίας και της προστασίας της πολιτισμικής πολυμορφίας σε μια εποχή αυξημένων διεθνών εντάσεων».

Ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος έδωσε έμφαση στην ανάγκη διατήρησης της χριστιανικής παρουσίας στους τόπους της Μέσης Ανατολής. «Η παρουσία των χριστιανών σε αυτούς τους τόπους είναι αρχαία και πρέπει οπωσδήποτε να συνεχιστεί, παρά τις πολλές προκλήσεις», ανέφερε, ενώ στάθηκε ιδιαίτερα στη σημασία της ελπίδας μέσα στις σημερινές συνθήκες αβεβαιότητας.

«Μπορεί ανθρωπίνως να φοβόμαστε ότι τα πράγματα είναι δύσκολα, όμως εμείς ελπίζουμε πάντοτε στη δράση του Θεού και προσευχόμαστε να αλλάξει τις βουλές των ισχυρών της γης και να ενδυναμώσει ακόμη περισσότερο όλες τις χριστιανικές Εκκλησίες που βρίσκονται σε αυτούς τους τόπους», σημείωσε ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Εξέφρασε, παράλληλα, την ευχή τα συμπεράσματα του συνεδρίου να αποδειχθούν ουσιαστικά και χρήσιμα τόσο για την πανεπιστημιακή κοινότητα όσο και για την κατανόηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι χριστιανοί της περιοχής.

Από την πλευρά του, ο κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής, Πρωτοπρεσβύτερος πατέρας Αθανάσιος Γκίκας, ανέδειξε τη σημασία του συνεδρίου όχι μόνο ως ακαδημαϊκής διοργάνωσης αλλά και ως δημόσιας παρέμβασης της θεολογικής

επιστήμης στη σύγχρονη πραγματικότητα. Όπως είπε, η σχολή επιχειρεί τα τελευταία χρόνια να αποκτήσει «εξωστρέφεια, κοινωνικότητα και παρουσία πέρα από τα στενά πανεπιστημιακά έδρανα».

Ο πατέρας Αθανάσιος χαρακτήρισε τη Μέση Ανατολή «το λίκνο από όπου ξεκίνησε το μεγάλο φως της παρουσίας του Θεού στον κόσμο», υπενθυμίζοντας ότι στους τόπους αυτούς αναπτύχθηκαν οι αρχαίες χριστιανικές κοινότητες με την πλούσια λειτουργική, θεολογική και πολιτιστική τους παράδοση. «Οι κοινότητες αυτές βρέθηκαν πολλές φορές στο επίκεντρο ιστορικών ανακατατάξεων, πολιτικών μεταβολών και θρησκευτικών εντάσεων. Σήμερα βιώνουν και πάλι πολεμικές συγκρούσεις, κοινωνική αστάθεια και αβεβαιότητα που δημιουργούν σοβαρές προκλήσεις για την επιβίωση και τη συνέχιση της παρουσίας τους», ανέφερε.

Παράλληλα, υπογράμμισε ότι, παρά τις δυσκολίες, οι κοινότητες αυτές εξακολουθούν να αποτελούν «σημεία αναφοράς, παράγοντες ειρήνης, διαλόγου και πολιτισμού», διατηρώντας «με αξιοθαύμαστη αντοχή και πίστη την παράδοση και την ταυτότητά τους». «Η ακαδημαϊκή θεολογία δεν μπορεί να παραμένει αδιάφορη απέναντι σε αυτή την πραγματικότητα», τόνισε χαρακτηριστικά.

Την εκδήλωση χαιρέτησε, με βιντεοσκοπημένο μήνυμα, ο Γενικός Γραμματέας Θρησκευμάτων του Υπουργείου Παιδείας Γιώργος Καλαντζής.

Στη διάρκεια της εκδήλωσης, ο καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ Παναγιώτης Γκλαβίνης σημείωσε το έκρυθμο γεωπολιτικό περιβάλλον στο οποίο διαβιούν, ως φορείς και θεματοφύλακες μιας αρχαίας θρησκευτικής παράδοσης, οι χριστιανικές κοινότητες της Μ. Ανατολής. Ο αναπληρωτής καθηγητής Πολιτικών Επιστημών του ΑΠΘ Κωνσταντίνος Παπαστάθης παρουσίασε τον κεντρικό ομιλητή, καθηγητή Antony O'Mahony από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, ο οποίος έκανε μια αναλυτική εκτίμηση της κατάστασης των χριστιανών στη Μέση Ανατολή.

«Συρρικνούμενες οι χριστιανικές κοινότητες της Μ. Ανατολής», τόνισε ο καθηγητής της Οξφόρδης Antony O'Mahony

Ο καθηγητής Antony O'Mahony επιχείρησε μια ιστορική και γεωπολιτική αποτίμηση της κατάστασης των χριστιανών της Μέσης Ανατολής.

Ο Βρετανός ακαδημαϊκός υπογράμμισε ότι η περιοχή βιώνει τις τελευταίες δεκαετίες «ραγδαίες και βαθιές αλλαγές» που δημιουργούν ένα περιβάλλον αβεβαιότητας για το μέλλον των χριστιανικών κοινοτήτων.

Όπως ανέφερε, η χριστιανική παρουσία στη Μέση Ανατολή αντιμετωπίζει πλέον «υπαρξιακές προκλήσεις», ενώ έκανε λόγο για συνεχή μείωση του χριστιανικού πληθυσμού στην περιοχή.

«Το 1910 οι χριστιανοί αποτελούσαν περίπου το 13% του πληθυσμού της Μέσης Ανατολής. Σήμερα υπολογίζεται ότι είναι λιγότερο από 4% και το ποσοστό συνεχίζει να μειώνεται», επισήμανε.

Ο καθηγητής O'Mahony συνέδεσε τη σημερινή κατάσταση με τις γεωπολιτικές ανακατατάξεις που ακολούθησαν την πτώση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, τις διώξεις και τις μετακινήσεις πληθυσμών του 20ού αιώνα, αλλά και με πιο πρόσφατες εξελίξεις, όπως ο πόλεμος στο Ιράκ, η κρίση στη Συρία και η άνοδος θρησκευτικών εθνικισμών. «Η Μέση Ανατολή γίνεται ολοένα και περισσότερο μουσουλμανική, ενώ οι χριστιανικές κοινότητες μετατρέπονται σταδιακά σε διασπορικές κοινότητες παγκόσμιας κλίμακας», ανέφερε.

Ο ίδιος υπογράμμισε ότι το ζήτημα δεν μπορεί να εξεταστεί μόνο υπό το πρίσμα των διώξεων ή της δημογραφικής συρρίκνωσης, αλλά απαιτεί κατανόηση των ευρύτερων κοινωνικών, οικονομικών και γεωπολιτικών παραμέτρων. «Αν θέλουμε να μιλήσουμε σοβαρά για το μέλλον των χριστιανών στη Μέση Ανατολή, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τα στρατηγικά, οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα που διαμορφώνουν την περιοχή», σημείωσε.

Μέσα σε αντίξοους όρους η δράση των τοπικών εκκλησιών και η βοήθεια προς τους χριστιανούς της Μ. Ανατολής, τόνισαν επίσκοποί τους

Στο πλαίσιο του συνεδρίου πραγματοποιήθηκε επίσης στρογγυλή τράπεζα με θέμα «Οι χριστιανικές κοινότητες στη Μέση Ανατολή: Η φωνή των τοπικών Εκκλησιών», με τη συμμετοχή εκπροσώπων Ορθόδοξων και Ανατολικών Εκκλησιών, των Πατριαρχείων Αλεξανδρείας, Ιεροσολύμων και Αντιόχειας, της Κοπτικής και της Αρμενικής Εκκλησίας, καθώς και της Μαρωνιτικής Καθολικής Εκκλησίας, οι οποίοι μίλησαν για τη δράση των εκκλησιών τους μέσα σε αντίξοες συνθήκες και για τις ξεχωριστές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι χριστιανοί, κατά περίπτωση, στις χώρες της περιοχής: διώξεις, φαινόμενα βίας, αναγκαστικές μετακινήσεις κ.ά.

Ο Αρχιεπίσκοπος Πέλλης κ. Φιλούμενος, από το Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, υπογράμμισε ότι το ποιμνίο του Πατριαρχείου ζει σε μια έκταση που περιλαμβάνει τόσο όμορφες χώρες όσο και ζώνες συγκρούσεων και πρόσθεσε ότι συχνά είναι πολύ δύσκολες ακόμη και οι μετακινήσεις από πόλη σε πόλη. «Στα Ιεροσόλυμα ήταν 10% πριν από 20 χρόνια, τώρα είναι 2%. Η παρουσία όμως είναι μαρτυρία. Δεν λείπουν οι προκλήσεις από φανατικούς. Ξέρετε ότι τα Ιεροσόλυμα είναι πόλη τριών θρησκειών», ανέφερε. Σημείωσε ότι πριν από λίγα χρόνια δεν υπήρχε το πρόβλημα της ασφάλειας των χριστιανών που επισκέπτονταν τον Άγιο

Τάφο. Τελευταία όμως, ιδιαίτερα μετά τον πόλεμο με το Ιράν, οι αρχές λαμβάνουν αυστηρότερα μέτρα, με αποτέλεσμα να μην είναι πάντοτε εύκολη η πρόσβαση των επισκεπτών χριστιανών.

Ο Αρχιμανδρίτης Barouyr Shernezian της Αρμενικής Ορθόδοξης Εκκλησίας υπογράμμισε ότι, πέρα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στον Λίβανο, μέλη της αρμενικής εκκλησίας βρίσκονται διάσπαρτα σε όλες τις χώρες της περιοχής και πρόσθεσε:

«Η Αρμενική Ορθόδοξη Εκκλησία αυτή τη στιγμή είναι η μεγαλύτερη χριστιανική εκκλησία στο Ιράν. Έχουμε τρεις κοινότητες εκεί. Αντιλαμβάνεστε τα προβλήματα, όχι μόνο τα αποτελέσματα των συγκρούσεων, αλλά και την οικονομική τους κατάσταση. Και εκεί και στον Λίβανο».

Ο πατήρ Μάριος Ατάλλα, από τη Μαρωνιτική Καθολική Εκκλησία, ανέφερε ότι στον Λίβανο υπάρχει στην ηγεσία της χώρας μια μετριοπαθής κυβέρνηση και ένας πρόεδρος που είναι καθολικός μαρωνίτης, γεγονός που δημιουργεί ελπίδα για θετικά αποτελέσματα στο μέλλον, και πρόσθεσε:

«Η Μαρωνίτικη Καθολική Εκκλησία είναι πλειοψηφούσα και έχει τη δυνατότητα να προσεγγίζει τις χριστιανικές δυνάμεις και να προσπαθεί να φέρει ενότητα μεταξύ τους, αλλά και μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων, σεβόμενη βέβαια τις ιδιαιτερότητές τους και τις διαφορές τους».

Ο Αρχιεπίσκοπος Χαλεπίου κ. Μπούτρος Κασσις, από το Συρορθόδοξο Πατριαρχείο Αντιοχείας, σε διαδικτυακή σύνδεση, μίλησε για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι χριστιανοί στη Συρία, αλλά και η τοπική εκκλησία, η οποία έκανε πολλά για να περιθάλψει και να φροντίσει τα πιο αδύναμα μέλη του ποιμνίου της κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων, και πρόσθεσε: «Το μέλλον δεν μπορεί να οικοδομηθεί πάνω στον φόβο, αλλά πάνω στα έργα της ειρήνης».

Ο Μητροπολίτης της Κοπτικής Ορθόδοξης Εκκλησίας εν Ελλάδα, κ. Παύλος, από το Κοπτικό Ορθόδοξο Πατριαρχείο, τόνισε:

«Οι χριστιανοί που ζουν σήμερα στην Αίγυπτο είναι καλά. Δεν έχουμε εντάσεις με την κυβέρνηση. Μάλιστα, χτίζονται και νέες εκκλησίες. Σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε στο παρελθόν, τώρα με τον πρόεδρο Σίσι υπάρχουν πολύ λιγότερα προβλήματα για τους χριστιανούς και για όλους. Μακάρι να συνεχιστεί έτσι η κατάσταση».

Ο Μητροπολίτης Γουινέας κ. Γεώργιος, από το Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, συμφώνησε, λέγοντας μάλιστα ότι τελευταία έχει αναβαθμιστεί ταυτόχρονα και η θέση της γυναίκας στην Αίγυπτο, ακόμη και στα δημόσια αξιώματα, και τόνισε:

«Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η συρρίκνωση του χριστιανικού και του ελληνικού στοιχείου στη Μέση Ανατολή».

Ο κ. Γεώργιος πρόσθεσε ότι έχει παρουσιαστεί και το φαινόμενο της μετανάστευσης λόγω των πολέμων, ακόμη και αραβόφωνων Ορθόδοξων Χριστιανών, κυρίως προς τον Καναδά, την Αυστραλία και τις ΗΠΑ.

«Αν όμως φύγουν από τη Μέση Ανατολή, δεν θα κρατηθεί ο κόσμος εκεί. Όσο για τη Λιβύη, το Σουδάν και την υποσαχάρια περιοχή της Αφρικής, και εκεί υπάρχουν διωγμοί, συρρίκνωση των χριστιανών και προβλήματα».

Ο πρεσβύτερος της Ευαγγελικής Εκκλησίας Ελλάδος, από την Εκκλησία της Κατερίνης, Πάρης Χατζηγεωργίου, σημείωσε ότι ένας μεγάλος αριθμός Παλαιστινίων, περί τις 140.000, διαβιεί εντός του Ισραήλ, ανάμεσα στους οποίους βρίσκονται και χριστιανοί στο θρήσκευμα, και ότι «για αυτούς δεν ακούγεται τίποτε» μέσα σε αυτό το κλίμα στρατιωτικοποίησης, έντασης και συγκρούσεων.

Οι εργασίες του συνεδρίου συνεχίζονται σήμερα, Σάββατο (16/5) με εισηγήσεις που επικεντρώνονται στις γεωπολιτικές εξελίξεις, τη θρησκευτική ελευθερία, τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τον ρόλο των χριστιανικών κοινοτήτων στη διατήρηση της πολυμορφίας και της συνύπαρξης στη Μέση Ανατολή.

Τη συζήτηση συντόνισε ο αντιπρόεδρος του ΑΠΘ και διευθυντής του ΜΠΣ «Θρησκεία, Γεωπολιτική, Ασφάλεια», καθηγητής Νικόλαος Μαγγιώρος.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Οι Χριστιανοί της Μέσης Ανατολής: Προκλήσεις και Προοπτικές

15 & 16
ΜΑΪΟΥ 2026

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Το συνέδριο διοργανώνεται από το
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Θρησκεία, Γεωπολιτική & Διεθνής Ασφάλεια»

Η παρουσία σας θα αποτελέσει ιδιαίτερη τιμή για εμάς.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: www.regs.gr

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ
& ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ)